

PREMIS NOBEL PER A LA BIOLOGIA

Pròleg

Rafael Abós-Herràndiz i Dolors Vaqué (editors)

El testament vital d'Alfred Nobel, signat el 1895, dedica la major part del seu llegat econòmic a guardonar aquells avenços de la física, la química, la fisiologia o medicina, la literatura i la pau que suposin un pas endavant per a la humanitat. D'acord amb aquella voluntat, una assemblea de professors del Karolinska Institutet deliberen les moltes nominacions que reben cada any i anuncien els guardonats. Per bé que aquests premis Nobel constitueixen una resposta de primer ordre, també podem trobar una mena de segona categoria de premi Nobel, però dedicada a les ciències econòmiques. No podem parlar amb propietat d'un Nobel, encara que es concedeix juntament amb els altres premis que porten aquest nom. Des de l'acord de 1995, el Premi de Ciències Econòmiques es redefineix com un guardó en ciències socials, i obre així la seva perspectiva a reconèixer les grans contribucions que es puguin fer en els camps de les ciències polítiques, la psicologia i, fins i tot, la sociologia.

Encara podem trobar una tercera categoria de premis amb prestigi mundial que guardonen una bona colla de disciplines específiques i que reben de manera oficiosa el nom de *premis Nobel*, sense ser-ho pròpiament. Aquí podem citar el Premi Estocolm de l'Aigua, el d'arquitectura amb el Premi Pritzker, el d'energia amb el Premi Eni, el d'enginyeria amb el Premi Charles Stark Draper, el de farmàcia amb el Premi Galien, el de fotografia amb el Premi Hasselblad i les matemàtiques amb la medalla Fields i el Premi Abel. Fins i tot, trobem el corresponent premi per a la música amb el Premi Musical Léonie Sonning i el Premi Polar. Per al medi ambient trobem el Premi Goldman. Finalment, en ecologia trobem el Premi Hutchinson als Estats Units i el Premi Ramon Margalef a Catalunya. Dins d'aquest immens univers premiat també podem trobar-hi excentricitats com l'anomenat *anti-Nobel* o Premi Ig Nobel, lliurat per la Universitat de Harvard a aquelles recerques científiques notablement inusuals o trivials.

Ara bé, si busquem un premi internacional de l'alçada del Nobel que honori els avenços notables del camp de la biologia no en trobarem. La realitat no aconsegueix amagar que en l'arrel de molts guardons i reconeixements podem trobar la silent i excel·lent aportació del coneixement de la biologia com a ciència i com a descripció i anàlisi del comportament de la vida i dels seus processos en l'Univers conegut, entenent la vida en el seu concepte etimològic més ampli, extens i profund. La intenció de les pàgines que se-

gueixen és mostrar al lector diverses i variades contribucions al progrés de la humanitat que s'han fet mitjançant l'ús d'eines, coneixements i processos de la biologia com a aquella ciència que inclou l'estudi de la vida, del seu comportament i dels seus mecanismes físics i químics.

Si observem la llista de molts dels guardons internacionals que avui dia es lliuren, ens adonarem amb somera facilitat que aquests estan plens de contribucions excel·lents a la ciència, al coneixement i les arts... però que possiblement alguns podrien haver canviat de mans si mai hagués existit un tal Premi Nobel de Biologia. El present monogràfic de *TREBALLS* no pretén desmerèixer ni la inqüestionable tasca de la Fundació Nobel ni cap guardonat, ni tan sols cap de les contribucions respectives al progrés de la humanitat; ans al contrari, vol fer encara més evident i remarcable l'aportació feta pels autors seleccionats quan ens els mirem des d'una altra perspectiva. Es tracta de mostrar com una branca del coneixement inicialment allunyada de la biologia pot fer mèrits per rebre un Nobel de Biologia.

Tanmateix, aquest volum de *TREBALLS* no està exempt de riscos; és arriscat extreure un determinat avenç que ha estat guardonat per un camp del coneixement i ressituar-lo en un altre territori del coneixement. És arriscat que un personatge que no ha rebut cap Nobel ara sigui presentat per rebre'n, ni que sigui oficiosa, un altre; com també és arriscat traspasar les fronteres del coneixement i de les arts i situar una obra i el seu creador en una aportació enllà del seu propi camp, del seu propi temps i enllà de la seva cultura contemporània. Finalment, l'exercici és arriscat en si mateix, per la novetat que dona aquest tipus d'activitat acadèmica.

El fil argumental ens condueix a deixar la porta oberta a futures discussions sobre un Premi Nobel de Biologia, o bé instituir un reconeixement merescut per als avenços que ofereix la biologia com a ciència a la resta de disciplines del coneixement humà. Sigui com sigui el premi que s'atorgui, cal pensar en una universitat, una institució o un país (com Catalunya) que essent sensible al tema s'ocupi i es preocupi per fer-se dipositari i responsable del nomenament i del lliurament. La proposta no és casual tenint en compte l'aportació antropogènica al canvi climàtic i perquè ennobliria una mica més la biologia com a ciència pròpia del coneixement humà.